

Εμπλουτισμός Συστάδας

Η μνήμη της γλώσσας

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Κωστής Παλαμάς, Σολωμός

Τόσο σε νιώθω μέσα στην καρδιά μου,
που τώρα τρέμω μήπως και σε χάσω,
στων στίχων μου τη γύμνια, ποιητά μου,
απ' τα ζεστά μου στήθη αν σ' ανεβάσω.

Βαδιά κι εσύ μέσα στο νου κλεισμένη 5
έκρυβες την ιδέα, λάμψη δεία,
κι εκοίταζες με στίχους καμωμένη
για να της πλάσεις άξια κατοικία.

Γι' αυτό στων τραγουδιών σου το βιβλίο 10
σκόρπιοι, ριγμένοι σαν από την τύχη,
μισόπλαστοι, ένας ένας, δύο δύο,
μαζί αστράφτουν και σβήνουν τόσοι στίχοι!

Στίχοι σαν περιστέρια χωρίς ταίρι, 15
στίχοι, ταιράκια, μα χωρίς φωλιά,
στίχοι σα ρόδου φύλλα που τ' αγέρι
τα σκόρπισε από την τριανταφυλλιά.

Μα μέσα σου εξύπναε ξαφνικά 20
η φαντασία, δύναμη γεμάτη,
κι ό,τ' έχτιζες εσύ πονετικά,
τα γκρέμιζε σα χάρτινο παλάτι.

Γιατί για την ιδέα, λάμψη δεία,
δεν έφταναν των στίχων σου τα κάλλη·
και ήταν η δική σου φαντασία,
παράξενη, ανυπόταχτη, μεγάλη.

Στης θάλασσας επάνω τα νερά 25
ένας τεχνίτης με μυαλό και γνώση
βαρύν αγώνα είχε μια φορά
παλάτι ξακουστό να δεμελιώσει.

Το ξακουστό παλάτι την ημέρα
στα κύματα χτιστό δαμποβολούσε, 30
μα όταν η νύχτ' απλώνοταν κει πέρα,
νεράιδα πεισματάρα το χαλούσε.

Ενίκησ' ως το τέλος ο τεχνίτης
κι ερίζωσε το θαύμα του στο κύμα...
— Εσύ πριν να νικήσεις την ορμή της, 35
αχ! η νεράιδα σ' έβαλε στο μνήμα!

Ο **Κωστής Παλαμάς** (Πάτρα, 1859-Αθήνα, 1943) ήταν ποιητής, πεζογράφος, θεατρικός συγγραφέας, ιστορικός και κριτικός της λογοτεχνίας. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές, με σημαντική συνεισφορά στην εξέλιξη και ανανέωση της νεοελληνικής ποίησης. Αποτέλεσε κεντρική μορφή της λογοτεχνικής γενιάς του 1880, πρωτοπόρος, μαζί με τον Νίκο Καμπά και τον Γεώργιο Δροσίνη, της αποκαλούμενης Νέας Αθηνάϊκής σχολής. Ο Παλαμάς ήταν ένας από τους πολυγραφότερους Έλληνες λογοτέχνες και πνευματικούς ανθρώπους. Δημοσίευσε συνολικά σαράντα ποιητικές συλλογές, καθώς και θεατρικά έργα, κριτικά και ιστορικά δοκίμια, συγκριτικές μελέτες και βιβλιοκριτικές. Την επιμέλεια της επανέκδοσης των έργων του μετά το θάνατό του ανέλαβε ο γιος του Λεάνδρος Παλαμάς, επίσης ποιητής και κριτικός της λογοτεχνίας. Η εποχή της εμφάνισης του Κωστή Παλαμά, αλλά και των άλλων ποιητών της Νέας Αθηνάϊκής Σχολής, συνέπεσε με την έξαρση του προβληματισμού για το γλωσσικό ζήτημα. Η υποστήριξη του Παλαμά προς όλες τις προσπάθειες καθιέρωσης της δημοτικής ήταν συνεχής και έμπρακτη. Συνεργαζόταν με το περιοδικό-όργανο του δημοτικισμού *Ο Νουμάς* από το πρώτο κιόλας τεύχος και έγραψε στη δημοτική όχι μόνο τα ποιήματα αλλά και τα (λίγα) διηγήματά του. Βρέθηκε πολλές φορές στο επίκεντρο επιθέσεων, ειδικά κατά τα «Ευαγγελικά» (1901) και τα «Ορεστειακά» (1903). Παρά ταύτα ο ίδιος δε δίστασε να δηλώσει δημοσίως ότι ο δημοτικισμός ήταν η αρετή του (1908).

Πηγή: Φωτόδεντρο

δραστηριότητες

- α)** Γί' αυτό στων τραγουδιών σου το βιβλίο
σκόρπιοι, ριγμένοι σαν από την τύχη,
μισόπλαστοι, ένας ένας, δύο δύο,
μαζί αστράφτουν και σβήνουν τόσοι σίχοι!

Ο Παλαμάς αναφέρεται στους στίχους του Σολωμού και στη σημασία τους. Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου πώς οι σίχοι και η ποίηση βοηθούν να θυμόμαστε το παρελθόν.

- β)** Εντόπισε μεταφορές μέσα στο ποίημα και παρατήρησε πώς λειτουργούν και τι σημαίνουν. Στη συνέχεια, αντικατάστησε τις μεταφορές με παρομοιώσεις και συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου πώς λειτουργούν.

- 2.** Γράψε ένα σύντομο ποίημα (2-3 στροφές), στο οποίο ο Σολωμός απαντά στον Κωστή Παλαμά. Ακόμα και αν δεν ξέρεις πολλά πράγματα για τους ποιητές, γράψε την απάντηση, όπως εσύ νομίζεις πως θα απαντούσε σε αυτά που του λέει.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Άγγελος Σικελιανός, Παλαμάς

Ηχήστε οι σάλπιγγες... Καμπάνες βροντερές,
δονήστε σύγκορμη τη χώρα πέρα ως πέρα...
Βογκήστε τύμπανα πολέμου... Οι φοβερές
σημαίες, ξεδιπλωθήτε στον αέρα !

Σ' αυτό το φέρετρο ακουμπά η Ελλάδα! Ένα βουνό
με δάφνες αν υψώσουμε ως το Πήλιο κι ως την Όσσα,
κι αν το πυργώσουμε ως τον έβδομο ουρανό,
ποιόν κλει, τι κι αν το πει η δικιά μου γλώσσα;

Μα εσύ Λαέ, που τη φτωχή σου τη μιλιά,
Έρωας, την πήρε και την ύψωσε ως τ' αστέρια,
μεράσου τώρα τη θεϊκή φεγγοβολιά
της τέλειας Δόξας Του, ανασήκωσ' Τον στα χέρια

γιγάντιο φλάμπουρο, κι απάνω κι από μας
που τον υμνούμε με καρδιά αναμμένη,
περ μ' ένα μόνο ανασασμόν: «Ο Παλαμάς!»,
ν' αντιβογκήση τ' όνομά του η Οικουμένη!

Ηχήστε οι σάλπιγγες... Καμπάνες βροντερές,
δονήστε σύγκορμη τη χώρα πέρα ως πέρα...
Βογκήστε τύμπανα πολέμου... Οι φοβερές
σημαίες, ξεδιπλωθείτε στον αέρα!

Σ' αυτό το φέρετρο ακουμπά η Ελλάδα! Ένας λαός,
σηκώνοντας τα μάτια του τη βλέπει
κι ακέριος φλέγεται ως με τ' άδυτο ο Ναός,
κι από ψηλά νεφέλη Δόξας Τόνη σκέπει.

Τι πάνωθέ μας, όπου ο άρρητος παλμός
της αιωνιότητας αστράφτει αυτή την ώρα
Ορφέας, Ηράκλειτος, Αισχύλος, Σολωμός
την άγια δέχονται ψυχή την τροπαιοφόρα,

που, αφού το Έργο της δεμέλιωσε βαθιά
στη γην αυτήν με μιαν ισόδεη Σκέψη,
τον τρισμακάριο τώρα πάει ψηλά τον Ίακχο
με τους αδάνατους θεούς για να χορέψη...

Ηχήστε οι σάλπιγγες... Καμπάνες βροντερές,
δονήστε σύγκορμη τη χώρα πέρα ως πέρα...
Βόγκα Παιάνα! Οι σημαίες οι φοβερές,
στης Λευτεριάς ξεδιπλωθήτε στον αέρα!

Ο ποιητής **Άγγελος Σικελιανός** (1884-1951) γεννήθηκε στη Λευκάδα στις 14 Μαρτίου 1884. Ήταν το τελευταίο από τα επτά παιδιά του Ιωάννη Σικελιανού και της Χαρίκλειας Στεφανίτση. Αποφοίτησε από το τετρατάξιο γυμνάσιο το 1900 και τον επόμενο χρόνο εγγράφηκε στη Νομική Σχολή της Αθήνας, χωρίς ωστόσο να ολοκληρώσει ποτέ τις σπουδές του. Πραγματοποίησε αρκετά ταξίδια και γρήγορα στράφηκε στην ποίηση και το θέατρο. Δημοσίευσε τα πρώτα του ποιήματα στα λογοτεχνικά περιοδικά Διώνυσος και Παναθήναια. Σταθμός στη ζωή του υπήρξε η γνωριμία του το 1905 με την Εύα Πάλμερ -η οποία σπούδαζε στο Παρίσι ελληνική αρχαιολογία και χορογραφία- την οποία παντρεύτηκε το 1907 στις ΗΠΑ. Το 1909 δημοσίευσε την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο *Αλαφροϊσκιωτος*. Κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων (1912-1913), ο Α. Σικελιανός θα επιστρατευτεί και θα συμμετάσχει ως απλός στρατιώτης στο μέτωπο της Ηπείρου. Ακολούθησε μια περίοδος έντονης αναζήτησης, που καταλήγει στην έκδοση των τεσσάρων τόμων της ποιητικής συλλογής *Πρόλογος στη Ζωή*, *Η Συνείδηση της Γης μου* (1915), *Η Συνείδηση της Φυλής μου* (1915), *Η Συνείδηση της Γυναίκας* (1916) και *Η Συνείδηση της Πίστης* (1917). Ακολουθούν ακόμα τα χαρακτηριστικά ποιήματα «Το Πάσχα των Ελλήνων» και «Μήτηρ Θεού» (1917 - 1920), καθώς και διάφορες συνεργασίες του με λογοτεχνικά περιοδικά της εποχής. Το έργο του διακρίνεται από έντονο λυρισμό και ιδιαίτερο εκφραστικό πλούτο. Η αρχαιοελληνική πνευματική ατμόσφαιρα απασχόλησε βαθιά τον Α. Σικελιανό και συνέλαβε την ιδέα να δημιουργηθεί στους Δελφούς ένας παγκόσμιος πνευματικός πυρήνας («Δελφική Ιδέα»). Για τον σκοπό αυτό, με τη συμπαράσταση και την οικονομική αρωγή της γυναίκας του, δίνει πλήθος διαλέξεων και δημοσιεύει μελέτες και άρθρα. Παράλληλα, οργανώνει τις «Δελφικές Εορτές» στους Δελφούς με τις παραστάσεις του *Προμηθέα Δεσμώτη* (1927) και των *Ικέτιδων* (1930) του Αισχύλου να ανεβαίνουν στο αρχαίο θέατρο. Οι Δελφικές Εορτές οδήγησαν σε οικονομική καταστροφή και χωρισμό του ζεύγους. Το 1939 του απονεμήθηκε το Κρατικό Λογοτεχνικό Βραβείο για το σύνολο του ποιητικού του έργου. Υπήρξε πέντε φορές υποψήφιος για το βραβείο Νομέλ Λογοτεχνίας. Πέθανε στην Αθήνα στις 19 Ιουνίου 1951 και τάφηκε στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών.

Πηγή: Φωτόδεντρο

δραστηριότητες

- α)** Λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποίημα γράφτηκε και απαγγέλθηκε από τον Άγγελο Σικελιανό στην κηδεία του Κωστή Παλαμά (28/02/1943), που μετατράπηκε σε αντιστασιακή εκδήλωση κατά των δυνάμεων κατοχής, σχολίασε την επαναλαμβανόμενη φράση «Σ' αυτό το φέρετρο ακουμπά η Ελλάδα!»
β) Εντόπισε λέξεις ή φράσεις που αναφέρονται στη γλώσσα και στη δύναμή της. Πώς, κατά τη γνώμη σου, συνδέεται η γλώσσα με τη μνήμη και την ελευθερία;
- Γράψε έναν σύντομο μονόλογο, στον οποίο η ελληνική γλώσσα προσωποποιείται και μιλά για τη διαχρονική της πορεία μέσα στους αιώνες. Πώς θα υπερασπιζόταν τη συμβολή της στη μνήμη του έθνους; Ποιο θα ήταν το μήνυμά της στους σύγχρονους ομιλητές της;

Ο μονόλογος θα μπορούσε να ξεκινά ως εξής: «Γεννήθηκα στις πέτρες των νησιών, στο φως και στα κύματα του Αιγαίου, στη φωτιά των λέξεων των προγόνων μου. Με είπαν αρχαία, με είπαν νέα, καθαρεύουσα, δημοτική, μα εγώ πάντα είμαι η ίδια, η φωνή και η μνήμη σας...»

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Σωτήρης Σκίπης, Στον Κωστή Παλαμά

Μέσ' από τα κάγκελα τ' αόρατα
της απέραντης μας φυλακής,
μέσα στο κελί το σκοτεινό μας,
δεν εβάσταξες στον πόνο της Φυλής
κι έπεσες σαν δρυς
από τα χτυπήματα
κάποιων μαύρων ξυλοκόπων
στο σκοτάδι της νυχτιάς της τραγικής
δίχως να προσμείνεις την αχτίδα
της καινούργιας Χαραυγής.
Κι έπεσες καθώς από σεισμό
πέφτει μια μαρμάρινη κολώνα
κάποιου πανάρχαιου ναού.
Σα ναός οπού χτυπιέται απ' τα
βόλια των βαρβάρων.
Σαν τον Παρθενώνα
ήρωα, ποιητή του Αιώνα.
Μάτια στερεμένα από τις τόσες
συμφορές,
δάκρυα δε θα χύσουνε για Σένα.
Θα σε κλάψουνε μια μέρα
οι ίδιοι αυτοί που μας σκοτώνουν
έναν - έναν,
σαν ξυπνήσουν απ' τη μέδη τους
κι αντικρύσουν τι ερημιές
εσκορπίσανε στο διάβα τους
σ' αναρίθμητες καρδιές.
Φεύγεις, πας για το ταξίδι σου
το Αχερούσιο, το στερνό,
ω Πρωτότοκε αδερφέ μας,
όμως κοίτα πώς ξοπίσω Σου
οι Έλληνες Σε χαιρετάνε.
Ο καθένας ένα στίχο Σου
ψέλλνοντας μελωδικό
Σε ξεπροβοδάνε
με τα μύρια Σου τραγούδια,
που βουίζουν σα μελίτσια
πάνω απ' Απριλιού λουλούδια,
σα να προμηνάνε την Ανάσταση,
ω μεγάλη ραφωδέ μας.

Ο **Σωτήρης Σκίπης** (1881-1952) γεννήθηκε στην Αθήνα και πέρασε μέρος των παιδικών του χρόνων στη Λάρισα. Σπούδασε στην Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου και στο Παρίσι Αισθητική και Λογοτεχνία. Περνούσε μεγάλο καιρό της ζωής του στο Παρίσι, όπου διατηρούσε φιλία με τον Ζαν Μορεάς και τον Φρειδερίκο Μιστράλ. Το 1904-1906 εξέδωσε το φιλολογικό περιοδικό «Ακρίτας» μαζί με τον Αρίστο Καμπάνη. Κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940, μαζί με άλλους Έλληνες λογίους, προσυπέγραψε την «Εκκλήση των Ελλήνων Διανοουμένων προς τους Διανοούμενους ολόκληρου του Κόσμου», με την οποία καυτηριάζονταν η κακόβουλη ιταλική επίθεση. Εξέδωσε συνολικά είκοσι έξι ποιητικές συλλογές. Μετέφρασε ποιήματα Γάλλων και Άγγλων ποιητών και το «Ρουμπαγιάτ» του Πέρση Ομάρ Καγιάμ. Επίσης, έγραψε στα Γαλλικά διάφορα έργα και ανθολογίες ελληνικών ποιημάτων. Τέλος, ασχολήθηκε με το θέατρο, έγραψε επιθεωρήσεις, δράματα και κωμωδίες, που παραστάθηκαν στο ελληνικό θέατρο. Το 1922 τιμήθηκε με το Εθνικό Αριστείο Γραμμάτων. Το 1924 διορίστηκε διευθυντής της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών και το 1929 γραμματέας της. Το 1946 εκλέχτηκε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Ανήκε στη Νέα Αθηναϊκή Σχολή. Η ποίησή του ήταν λυρική όσο και δραματική. Μπορεί να καταταχθεί υφολογικά στο όριο της Νέας Αθηναϊκής Σχολής. Με τον όρο αυτό (ή τον όρο γενιά του 1880) αναφέρονται οι Έλληνες ποιητές οι οποίοι επιχειρήσαν να διαφοροποιηθούν από τον Ρομαντισμό της προηγούμενης περιόδου. Χαρακτηριστικά αυτής της Σχολής ήταν η χρήση της δημοτικής γλώσσας, η επιλογή θεμάτων της καθημερινότητας, η αποφυγή του άσκοπου λυρικού στόμφου και τα σύντομα στροφικά σχήματα. Μεγάλο ρόλο στην εξέλιξη αυτής της Σχολής έπαιξε η ανάπτυξη της Λαογραφίας, η οποία τους πρόσφερε νέα θέματα από την ελληνική παράδοση και ιστορία. Τα νεώτερα μέλη της επηρεάστηκαν και από το ρεύμα του Παρνασσισμού και του Συμβολισμού. Σημαντικοί εκπρόσωποι ήταν οι Παλαμάς, Δροσίνης, Καμπάς, Σουρής, Πάλλης Εφταλιώτης, Χατζόπουλος, Μαλακάσης κ.ά.

Πηγή: Φωτόδεντρο

δραστηριότητες

- α)** Εντόπισε στο ποίημα λέξεις που συνδέονται με τη μεγαλοπρέπεια, τη γλώσσα και την πνευματική κληρονομιά του Παλαμά. Συζήτησε, στη συνέχεια, με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου πώς η γλώσσα λειτουργεί ως φορέας μνήμης και παράδοσης.

β) Ποιοι εκφραστικοί τρόποι (π.χ. μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις) χρησιμοποιούνται για να ενισχύσουν το μήνυμα του ποιήματος;
- Γράψε ένα δικό σου ποίημα αφιερωμένο σε έναν σύγχρονο καλλιτέχνη, συγγραφέα ή δημιουργό που θαυμάζεις. Μπορείς, αν θέλεις, να μιμηθείς το ύφος του Σκίπη και να χρησιμοποιήσεις μεταφορές, εικόνες και παρομοιώσεις. Σκέψου ποια στοιχεία του έργου του θα τονίσεις και γιατί.

ΚΕΙΜΕΝΟ 4

Κώστας Γ. Παπαγεωργίου, Μνήμη Διονυσίου Σολωμού

Στην άκρη ενός γκρεμού
Όπου οι χαράδρες γέλιο της αβύσσου
Κάνουν τραμπάλα ο θάνατος κι η Ρωμιούσνη.

Κάθε του Χάρου ανέβασμα τραντάζεται η καρδιά μας.

[...]

Z'

Τόπος με δίχως μιαν ελπίδα.
Διπλώνεται στο φως σαν το σκουλήκι
Την πέτρα υψώνοντας που τον πλακώνει
Για να φυλάξει λες της υγρασίας τα ίχνη.

[...]

ΙΑ'

Και οι δίκαιοι κατά τη θεία γραφή πόσοι είναι;
Διονύσιος Σολωμός

Δίχως το νόμο δεν είναι αμαρτία.

Των που τους πήρε ο άνεμος
Ένα προς ένα τα λόγια αποστηθίζοντας
Πρώτα το νόμο φτιάξανε
Μετά την αμαρτία.

Μα από το νόμο πριν και μετά το νόμο
Είναι μία άλλη αμαρτία
Που αθέατοι θαρρούν οι δούλοι του αίματος
Πρώτα αφού κίνησαν τη φτέρνα τους στο κέρδος
Από του δίκαιου το σπίτι επιστρέφουν.

Ο **Κώστας Γ. Παπαγεωργίου** (1945-2021) γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε νομικά και φιλολογία. Στα γράμματα πρωτοεμφανίστηκε με την ποιητική συλλογή *Ποιήματα* το 1966. Εργάστηκε ως δικηγόρος από το 1972 ως το 1978· έκτοτε ασχολήθηκε αποκλειστικά με την λογοτεχνία και με ό,τι αμέσως ή εμμέσως σχετίζεται μ' αυτήν. Από το 2011 συνδιεύθυνε το τριμηνιαίο περιοδικό ποίησης *Τα Ποιητικά*. Συνεργάστηκε με τα αξιολογότερα λογοτεχνικά περιοδικά της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης κατά την τελευταία τριακονταετία (*Αντί, Λέξη, Δέντρο, Διαβάζω, Εντευκτήριο, Τραμ* κ.ά.). Διετέλεσε συνυπεύθυνος στη σύνταξη των ετήσιων ομαδικών αντιδικτατορικών εκδόσεων *Κατάθεση '73* και *Κατάθεση '74*, ενώ συνέταξε (με τον ποιητή Γιάννη Βαρβέρη) την *Ελληνική ποιητική ανθολογία θανάτου του εικοστού αιώνα* (1995). Άσκησε συστηματικά λογοτεχνική κριτική από περιοδικά και εφημερίδες. Από το 1982 ως το 1998 εξέδιδε και διηύθυνε το περιοδικό *Γράμματα και Τέχνες*. Ποιήματά του μελοποιήθηκαν και κυκλοφόρησαν σε δίσκους από τον Θάνο Μικρούτσικο (*Ικνογραφία*), από τον Νίκο Τάτση (*Ερανα*), καθώς και από τον Χάρη Κατσιμίχα.

Πηγή: βιβλιονέτ

δραστηριότητες

- 1. α)** Με ποιες λέξεις και στίχους εκφράζεται ο θαυμασμός του Κ. Παπαγεωργίου για τον Δ. Σολωμό;

β) Ποιοι εκφραστικοί τρόποι (π.χ. μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις) χρησιμοποιούνται για να ενισχύσουν το μήνυμα του ποιήματος;
- 2.** Γράψε ένα επίγραμμα για τον Διονύσιο Σολωμό. Για τα χαρακτηριστικά του επιγράμματος ως λογοτεχνικού είδους βλ. το ΨΜΑ «Επίγραμμα» και το Γλωσσάρι όρων του βιβλίου.

Επίγραμμα

ΚΕΙΜΕΝΟ 5

Οδυσσέας Ελύτης, Σολωμού συντριβή και δέος

Μισόβγαινε απ' τον ύπνο η πολιτεία. Των καμπαναριών αιχμές
Κοντοί σημαιών και κάτι πρώτα πρώτα τριανταφυλλιά
Στου μικρού παραθύρου σου —που ακόμη φώταγε— το μαρμαράκι

Α κει μονάχα να 'ταν

Ένα κλωνάρι με δαφνόκουκα να σου άφηνα για καλημέρα
Που τέτοιας νύχτας την αγρύπνια πέρασες. Και τη γνωρίζω
Πάνω σ' άσπρα χαρτιά πιο δύσβατα κι απ' του Μεσολογγιού τις πλάκες

Ναι. Γιατί σ' είχε ανάγκη κάποτε τα χείλη σου χρύσωσε ο Θεός

Και τί μυστήριο να μιλάς κι οι φούχτες σου ν' ανοίγονται
Που κι η πέτρα να ποδεί ναού νέου να 'ναι το αγκωνάρι
Και το κοράλλι θάμνους λείους να βγάνει για ν' απομιμηθεί το στέρνο σου

Όμορφο πρόσωπο! Καμένο στις λαλιές που πρωτάκουσες
την αντηλιά και ανεξήγητα τώρα
Γινωμένο μέσα μου δεύτερη ψυχή. Τη στιγμή που η πρώτη
Σε μια γη μπλε της βιολέτας μ' άγριες χაίτες τρικυμίας
Όστρακα κι άλλα του ήλιου ευρήματα να γυαλίζει καταγίνονταν
Ωσάν τα εκμαγεία του νου σου να μην είχαν κιόλας
Φύση βγάνει περασμένη απ' όλες του θυμού των θεών τις αστραπιές
Ή για λίγο να μην είχε από δική σου χάρη μέσα μου
Μισανοιχτό μείνει το Ακοίταχτο!
Αλλ' ο λέων περνάει σαν ήλιος. Οι άνθρωποι μόνο ιππεύουν
Κι άλλοι πεζοί πάνε· ώσπου μέσα στις νύχτες χάνονται. Παρόμοια

Κείνα που σκυφτός επάνω στο γραφείο μου ζητούσα να διασώσω αλλ'
Αδύνατον. Πώς αλλιώς. Που και μόνο η σκέψη σου γινωμένη από
καιρό ουρανό

Και μόνο η σκέψη σου μου 'καψε όλα τα χειρόγραφα
Και μια χαρά που η δεύτερη ψυχή μου
Πήρε σκοτώνοντας την πρώτη κίνησε με τα κύματα να φεύγει
Ο άγνωστος που υπήρξα πάλι ο άγνωστος να γίνω
Φοβερά μαλώνοντας οι άνεμοι
Ενώ του ήλιου η λόγχη πάνω στο σφουγγαρισμένο πάτωμα όπου
Σφάδαξα
μ' αποτελείωνε.

Ο **Οδυσσέας Ελύτης** (πραγματικό όνομα: Οδυσσέας Αλεπουδέλης) (Ηράκλειο Κρήτης 1911 - Αθήνα 1996) καταγόταν από τη Λέσβο. Το 1914 η οικογένειά του εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Εκεί ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες και τις πανεπιστημιακές σπουδές στη Νομική Σχολή. Στα γράμματα εμφανίστηκε το 1935, δημοσιεύοντας ποιήματά του στο περιοδικό *Τα Νέα Γράμματα*. Η γνωριμία του τον ίδιο χρόνο με τον Ανδρέα Εμπειρίκο ενίσχυσε τις επαναστατικές υπερρεαλιστικές του απόψεις. Κατά τον Ελληνο-ιταλικό Πόλεμο του 1940 πολέμησε στο αλβανικό μέτωπο. Στην κατεχόμενη Αθήνα έγραψε τον *Ήλιο τον πρώτο* και τα πρώτα σημαντικά πεζά του. Από το 1948 ως το 1951 πραγματοποίησε διάφορα ταξίδια στη Δυτική Ευρώπη και διαμόρφωσε τις πεποιθήσεις του, που διακηρύσσονται στο *Άξιον Εστί*. Το 1969 εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, όπου έγραψε τα ποιήματα «Το φωτόδεντρο», «Το μονόγραμμα», «Ο ήλιος ο ηλιάτορας», «Τα ρω του έρωτα». Στην Αθήνα επέστρεψε το 1971. Το 1979 βραβεύτηκε με το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας. Ποιήματά του μελοποιήθηκαν από τους Μ. Χατζιδάκη, Μ. Θεοδωράκη, Γ. Μαρκόπουλο κ.ά. Έγραψε πεζά κείμενα και το σκηνικό ποίημα «Η Μαρία Νεφέλη» (1978).

Πηγή: βιβλιονέτ

δραστηριότητες

- α)** Ο Σολωμός εδώ προβάλλει ως ιδεώδες του Ελύτη. Σε ποιους στίχους φαίνεται ο θαυμασμός του για τον εθνικό μας ποιητή;
β) Εντοπίστε τις εικόνες του ποιήματος και συζητήστε το περιεχόμενό τους.
- Φανταστείτε πως ο Δ. Σολωμός απαντά στον Οδυσσέα Ελύτη σε μια σύντομη επιστολή (100 περίπου λέξεις).